

Створення Української Центральної Ради, 1917

17 березня

Михайло Грушевський

17 березня 1917 року у Києві на Володимирській 42, в приміщенні українського клубу «Родина» з ініціативи Товариства українських поступовців за участю українських політичних партій, українських військовиків, робітників, духовенства, кооператорів, студентства, громадських і культурних організацій, було створено Центральну Раду — найвищий орган самоврядування українського народу.

Очолив її відомий вчений-історик Михайло Грушевський.

Виконавчим органом Центральної Ради став Генеральний Секретаріат, очолюваний Володимиром Винниченком.

До його складу входили соціал-демократи, соціал-революціонери, соціал-федералісти та безпартійні.

22 березня 1917 УЦР видала першу відозву «До українського народу».

Для ведення поточної праці УЦР обрала виконавчий орган — Комітет Української Центральної Ради, який згодом перейменовано на Малу Раду. Вона складалася з членів президії й секретарів УЦР та з двох представників від політичних фракцій. Всі важливі справи заздалегідь вирішувалися на засіданнях Малої Ради, а пізніше оформлені проекти затверджував пленум УЦР. За час її існування відбулося 9 пленарних сесій.

Ще до I Універсалу УЦР поповнилася представниками (130 чоловік), що їх делегував II Військовий з'їзд (23 червня 1917 р.), та 133 членами Ради Селянських Депутатів, обраних на Першому Всеукраїнському селянському з'їзді (15 червня 1917 р.).

10 (23) червня 1917 року Українська Центральна Рада на II Всеукраїнському Військовому з'їзді проголосила I Універсал «До українського народу, на Україні й поза її суццю».

Згідно з I Універсалом, «народ український повинен сам господарювати своїм життям», закони повинні бути прийняті Всенародними Українськими Зборами.

Автором I Універсалу був Володимир Винниченко.

По проголошенню автономії 15 (28) червня створений Генеральний Секретаріат.

Основні положення I Універсалу:

- 1.«Однині самі будемо творити наше життя».
- 2.Найвищим державним органом в Україні проголошувалась УЦР.
- 3.Заклик до переобрання місцевої адміністрації, заміна її на представників, прихильних до української справи.
- 4.Запрошення до спільної праці національних меншин.
- 5.Скликання Всеукраїнських установчих зборів.
- 6.Тільки Всеукраїнські установчі збори мають право приймати закони України.
- 7.Запровадження особливого податку на власну справу.
- 8.Визнання необхідності розробки закону про розподіл поміщицьких земель.

Перший Універсал, виданий в друкарні Української Центральної Ради
Перший Універсал, виданий в друкарні Української Центральної Ради

3 (16) липня — УЦР прийняла свій II Універсал.

1.Центральна Рада повинна поповнитися представниками інших народів, що проживають в Україні;

2.Поповнена Центральна Рада утворює Генеральний Секретаріат, склад якого затверджує Тимчасовий уряд;

3.Центральна Рада починає розробку закону про автономне обладнання України, який повинен бути затверджений Всеросійськими Установчими Зборами. До утвердження даного закону, УЦР зобов'язується не здійснювати автономію України;

4.Формування українського війська здійснюється під контролем Тимчасового уряду.

II Універсал проголошений на сесії Української Центральної Ради.

7 (20) листопада УЦР проголосила Українську Народну Республіку з визначеною територією (III Універсал). Одночасно УЦР затвердила закон про вибори до Установчих Зборів України та ряд інших законів.

УЦР мала за собою більшість населення України, як це показали вибори до Всеросійських Установчих Зборів 12 (25) листопада (українські партії здобули 75 % голосів, більшовики — тільки 11 %).

Вже з кінця листопада більшовики готували захоплення влади в Україні. Після невдалого повстання в Києві більшовицький уряд Росії 17 грудня оголосив Центральній Раді ультиматум, який УЦР відкинула, і тоді більшовицька армія почала наступ на Україну.

Скликаний до Києва 17 грудня З'їзд Рад Селянських, Солдатських і Робітничих Депутатів висловив «цілковите довір'я і свою рішучу підтримку УЦР». Одночасно УЦР вислала делегацію на мирову конференцію з Центральними Державами в Бресті.

У розпалі боротьби проти більшовиків та змагань на мирових переговорах УЦР проголосила IV Універсалом (22 січня 1918 року, затверджений 24 січня 1918 року Малою Радою), що УНР стає самостійною і суверенною державою, а Генеральний Секретаріат перейменувала на Раду Народних Міністрів. Після цього УЦР ухвалила ряд законів:

- 25 січня — про 8-годинний робочий день;
- 31 січня — про земельну реформу;
- 1 березня — про державний герб Української Народної Республіки;
- 2 березня — про грошову систему (під час перебування у Житомирі й Сарнах на Волині);
- 2 березня— громадянство в УНР та територіально-адміністративний поділ України.

Найважливішим законодавчим актом УЦР стало схвалення конституції УНР 29 квітня 1918 року, яка стверджувала республіканську форму держави з парламентарно-демократичним режимом. Законодавча влада в УНР мала перевагу над виконавчою. Головним законодавчим органом стверджувались Всенародні Збори України, які обирали Голову Всенародних Зборів.

Після підписання Берестейського миру 9 лютого 1918 року на прохання УЦР німецькі війська окупували українські землі, звільнивши їх від більшовиків, але одночасно почався конфлікт між німцями й УНР через втручання німців у внутрішні справи української держави.

Німецький озброєний відділ навіть вдерся 28 квітня 1918 року на засідання УЦР і заарештував двох міністрів УНР.

29 квітня 1918 року за підтримки німецьких військ відбувся переворот, який проголосив генерала Павла Скоропадського Гетьманом Української Держави. Своєю грамотою гетьман Скоропадський розпустив УЦР і Малу Раду, а видані ними закони скасував.

За весь час існування УЦР її головою був Михайло Грушевський, а у 1918 р. його заступниками були С. Веселовський, М. Шраг, А. Ніковський, Ф. Крижанівський, секретарями М. Єремійв, М. Чечель, А. Постоловський, Я. Левченко, Є. Онацький, Л. Чикленко. За час УЦР діяли кількаразово змінені уряди під проводом Володимира Винниченка (28 червня 1917— 30 січня 1918) і Всеволода Голубовича (30 січня 1918 – 29 квітня 1918).

Засідання УЦР (Малої Ради) відбувалися у будинку Педагогічного Музею на Велико-Володимирській вулиці, а пленарні сесії УЦР у Троїцькому Народному Домі (театрі Миколи Садовського).

Органом УЦР були «Вісті з Української Центральної Ради»; а уряду УНР — «Вісник Генерального Секретаріату УНР» (виходив з листопада 1917 року).

Список використаних джерел:

Українська Центральна Рада [Електронний ресурс] // Вікіпедія. –
Режим доступу:

[://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B0#%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%A6%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B0#%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82). – Заголовок з екрану.

Створено Українську Центральну Раду, 1917 [Електронний ресурс]
// Ділова мова. - Режим доступу:

<https://www.dilovamova.com/index.php?page=10&holiday=732&year=2026>. – Заголовок з екрану.